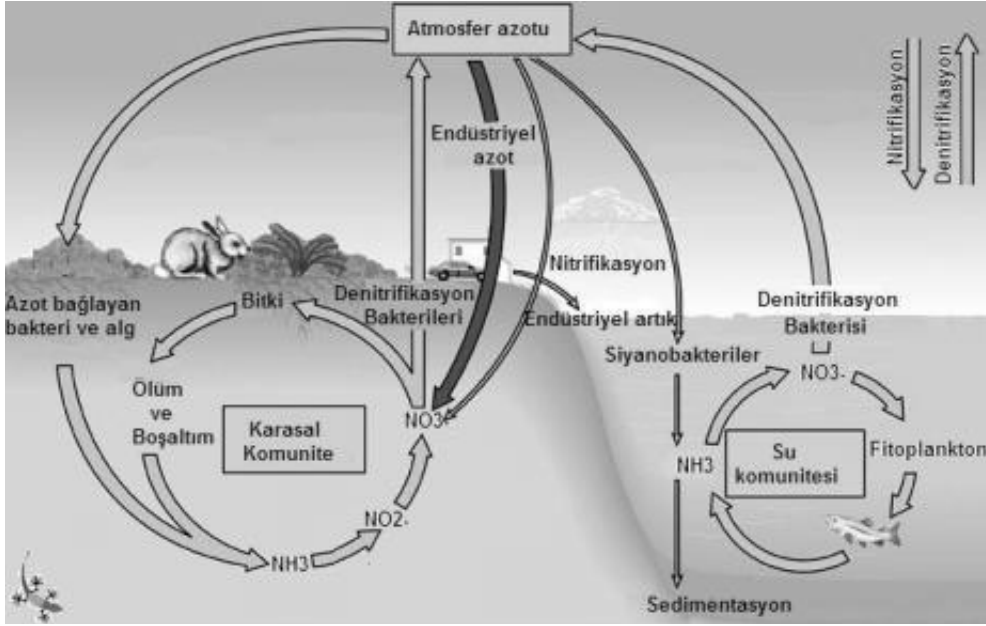

Azot döngüsü

Azot kaynakları

1. Atmosfer
2. Su
3. Kara
4. Canlılar

Azot döngüsü

1. Azot bitkiler tarafından organik moleküllerin (A.asit,organik baz vb.)yapısına katılır.
2. Bitkiler azotu sadece NO₃⁻ veya NH₄⁺ şeklinde alabilirler.
3. Hayvanlar azotu bitkilerden besilerle alırlar.
4. Bazı karasal bakteriler ve siyano bakteriler atmosferin serbest azotunu organik moleküllere bağlayabilirler.(Fiksasyon)
5. Bazı bakterilerin enerji elde etmek için NH₃ ve N₂ u bitkilerin kullanabileceği NO₃⁻ haline çevirirler. (Nitrifikasyon)
6. Yıldırım şimşek olaylarında nitrifikasyona neden olur.
7. O₂ i az topraktaki bazı bakteriler Oksijen kaynağı olarak NO₂⁻ ve NO₃⁻ kullanırlar ve serbest N₂ oluştururlar. (Denitrifikasyon)
8. Toprakta azot nitrifikasyon,pürtifikasyon ve boşaltımla artar.Toprakta azot; NO₃⁻,NH₄⁺,NH₃ şeklinde bulunur.

Azotun bağlanması

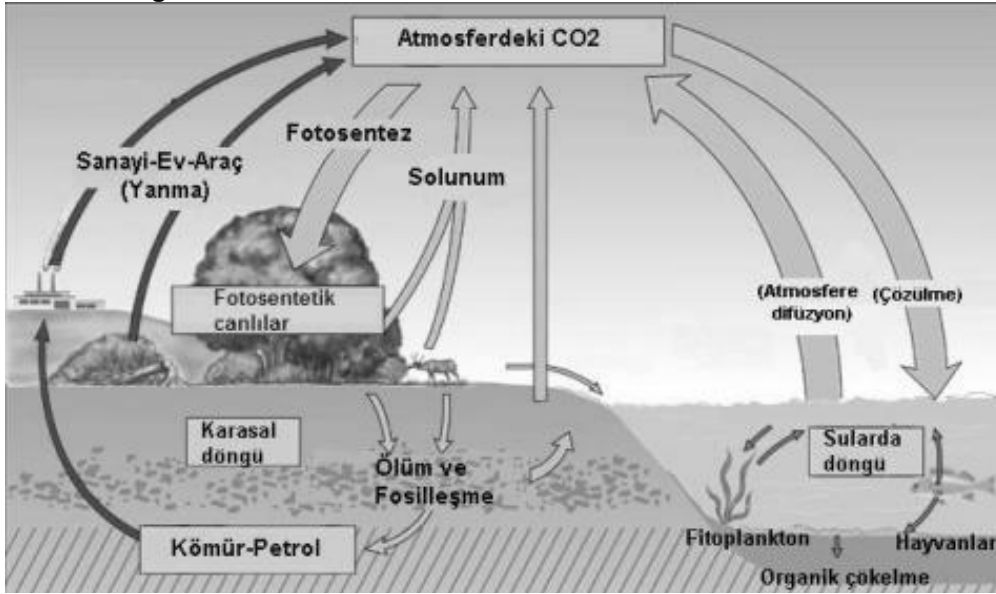

Bu reaksiyonunu nitrojenaz enzim katalizler ve gerçekleşebilmesi için, fotosentez, solunum veya fermentasyon gibi ikinci bir destek reaksiyonunun varlığı zorunludur

Azot döngüsü ile ilgili kavramlar

1. N₂-----NH₄⁺ (Fiksasyon)
2. NH₄⁺-----Aminoasit (Bağlama)
3. N-----NH₄⁺----- NO₃⁻ (Nitrifikasyon)
4. NO₃⁻ -----NO₂⁻ -----NO ----- N₂O-----N₂ (Denitrifikasyon)

Karbon döngüsü

Doğada karbon kaynakları

1. Kömür- Petrol
2. Canlılar
3. Atmosfer
4. Su (CO_2 ve HCO_3^-)

Karbondioksit tüketimi

1. Kara ve deniz bitkileri tarafından CO_2 olarak fotosentezde kullanılır.
2. Deniz hayvanlarının kabuk oluşumunda CaCO_3 şeklinde kullanılır.
3. Deniz hayvanlarının ve bitkilerinin ölümü ile dibe çöker ve karbonatlı kayalar hâlinde depo edilmesi ile tüketilir.
4. Ölen canlıların bünyesindeki karbon zamanla basıncın etkisiyle petrol ve kömür gibi fosil yakıtlara dönüşür.

Karbondioksit üretimi

1. Canlıların solunumları ile doğaya döner.
2. Ölen canlıların çürümesi ve orman yangınları sonucu doğaya döner.
3. Karbonatlı kayaların, fiziksel ve kimyasal yollarla ayrışması sonucunda havaya yayılır.
4. Suyun hava ile temas yaptığı yüzeyde karbon alış veriş gerçekleşir. Burada CO_2 akışı, su yüzeyinden atmosfere ve atmosferden suya doğru iki yönde gerçekleşir.
5. Volkanik olayları sonucunda

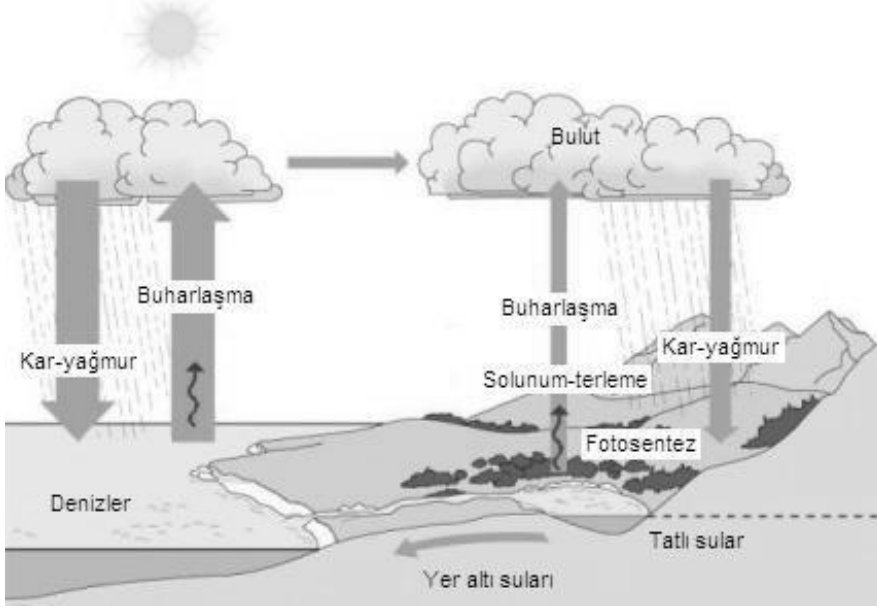
Bozulması

1. Sera etkisi
2. Atmosferik kirlilik

Karbon döngüsü ile ilgili kavramlar

1. Fotosentez
2. Solunum
3. Yanma
4. Sera etkisi

Su döngüsü

Doğada su kaynakları

1. Tuzlu ve Tatlı sular
2. Buzullar
3. Yer altı suları
4. Canlılar ve Organik maddeler
5. Atmosfer (Buhar)

Su döngüsü

1. Su fotosentezde organik madde üretiminde kullanılan önemli moleküldür. Organik yapılar yanınca su oluşur.
2. Isı etkisi ile buharlaşan su tekrar yoğunlaşarak kar ve yağmur olarak yer yüzüne geri döner. Bu su canlıların kullandığı tatlı suyu oluşturur.
3. Canlıların fotosentez ve besinlerle kullandığı su solunum ve terleme ile geri verilir.

Önemi:

1. Mevsimsel oluşumda
2. Kayaç ve minerallerin açınma ve çözülmesinde
3. Vücut sıcaklığının ayarlanmasında
4. Madde döngüsünün gerçekleşmesinde
5. İçilebilir tatlı su oluşumunda
6. Toprak altı su rezervlerinin korunmasında rol alır.

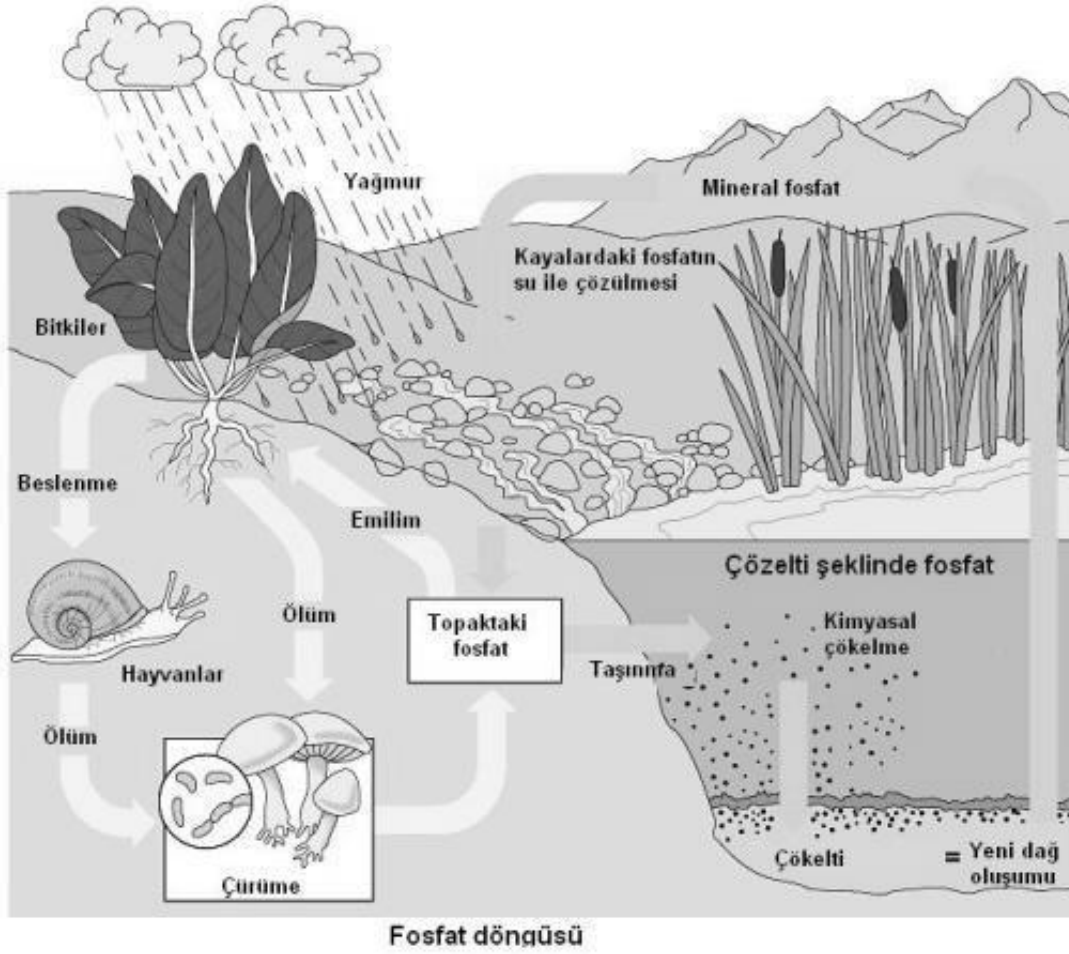
Bozulması durumunda

1. Kuraklık
2. Sel baskınları
3. Anormal mevsimsel değişimler

Su döngüsü ile ilgili kavramlar

- 1- Yoğunlaşma
- 2- Yağış
- 3- Yüzeysel ve yüzey suları ile yeraltı sularının oluşumu,
- 4- Buharlaşma

Fosfat döngüsü

Doğadaki fosfor kaynakları

1. Kayaçlar
2. Toprak
3. Canlılar

Fosfor döngüsü

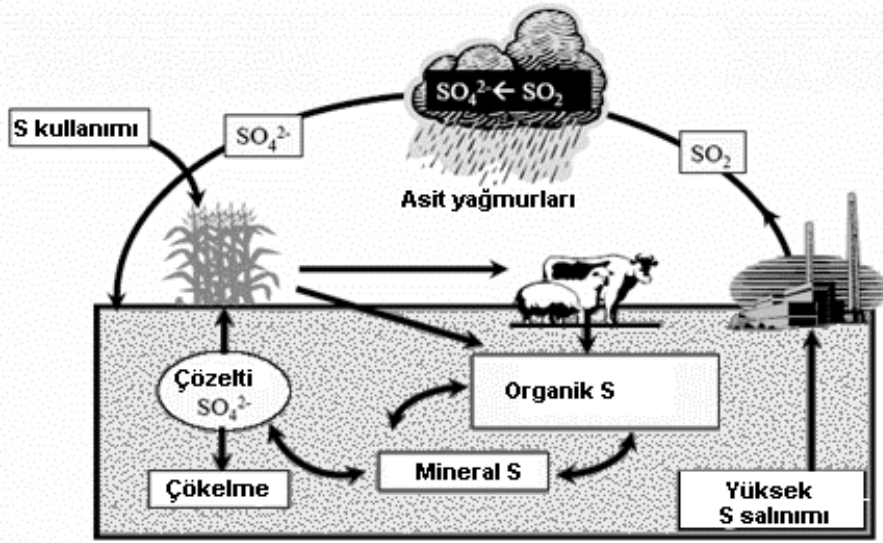
1. Canlıların kullandığı en önemli maddelerdendir. ATP, DNA, RNA gibi çok önemli moleküllerin yapısında
2. Kemik gibi doku ara maddelerinin oluşumunda da rol alır.
3. Toprakta mineral şeklinde bulunur.
4. Bitkiler tarafından şeklinde alınır.
5. Hayvanlar besin olarak kullandığı bitkilerden alır.
6. Ölüm-çürütme ve kayaların su ile çözülmesi sonucu topraktaki fosfor miktarı artar.

Bozulması (Görülmez döngü çok uzun zaman süresinde gerçekleşir)

Su döngüsü ile ilgili kavramlar

1. Çökeltme
2. Minerilizasyon

Kükürt döngüsü

Kaynak

1. Toprak yapısında
2. Canlı yapıda

Kükürt döngüsü

1. Bitkiler kükürdü sülfatlara çevildikten sonra kullanabilirler.
2. Organizmalarda kükürt içeren iki aminoasit olan Sistein ve Metionin'in yapısına katılırlar.
Not : Proteinlerin boyut kazanıp aktif ve etkin hale gelmesinde S önemlidir
3. Eğer bitki veya hayvan ölürse, yapılarındaki proteinin parçalanmasıyla kükürt H₂S şeklinde açığa çıkar.
4. Aminoasitlerdeki kükürt mikroorganizması yardımıyla hidrojen sülfüre dönüşür.
5. Hidrojen sülfür oksijenli ortamda, kükürt bakterileri aracılığıyla önce kükürde sonra sülfata çevrilir
6. Toprakta bitkinin alabileceği sülfat miktarı artar
7. kükürt, havadaki oksijenle reaksiyona girerek kükürt dioksit (SO₂), kükürt trioksit (SO₃) ve sonunda su buharı ile temas edince sülfürik asit (H₂SO₄) şeklini alır.
8. Havadaki kükürt genellikle bu biçimiyle, yani sülfürik asit olarak yağmurlarla toprağa döner ve çevrime girer.

Bozulması

1. Eksikliği hissedilmez
2. Gelişmiş ülkelerin aşırı derecede ürettiği kükürt asit yağmurlarına neden olur

Kükürt döngüsü ile ilgili kavramlar

1. Sülfirik asit
2. Asit yağmuru